

פרוטוקול מס. 2

פליטת ועדת-הכנסת ביום שלישי, יד'
בחסון חסי"ב (13 בנובמבר 1951), בשעה
8.30

משתתפים:

- 1. שפרלינצק - יושב ראש הכנסת
- 2. מינץ - סגן יושב-ראש הכנסת
- 3. סרלין - " " " "
- 4. שפר - " " " "

חברי הוועדה:

- ד. בר-רב-האי - יושב-ראש
- ב. אזניה
- ס. אונא
- י. אורי
- ע. איכילוב
- י. בר-יהודה
- ש. בבה
- ה. ברנר
- ט. גרידי
- מ. וילנר
- סאלח חסן ח' ניפס
- ק. כהנא
- ש. לורנץ
- ע. סימון
- מ. נורוק
- א. ריסלט
- י. שפירא
- ח. לבדאו

מזמנים:

- 1. קרן-צבי - מטעם משרד המשפטים
- פרופ' י. שקי -
- ח. ליאור - מזכיר יושב-ראש הכנסת
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת

חברי הוועדה:

חסרים:

- ב. אידלסון
- סיף אלדין אלזועבי
- ח. רובין
- פ. רוזן

סדר-היום:

- א. בחירת ועדת משנה לסדר-הבית.
- ב. בחירת ועדת-משנה לעניני מסכומת.
- ג. בחירת ועדת-משנה לפניית הציבור.
- ד. הצעות לסדר היום.
- ה. דברי הספר לשופט ביה"ד העליון
- מ. דונקלבלום ז"ל.
- ו. הצבעה בענין זכותו של סגן-שר להינתן חבר או יושב ראש ועדה.
- ז. קבלת מסלחות על-ידי הכנסת.
- ח. תום תקופת כהונתו של מבקר המדינה.
- ט. סדר-היום של ישיבות מליאת הכנסת.

א. הצעות לסדר-היום:

י. בר-יהודה:

מציע להעמיד בסדר-היום של הועדה את
הסעיפים הבאים:

- א. סדר-היום של ישיבות המליאה.
- ב. בעית עדיפות בשיחות שלפוף לפי
חוק חסינות חברי הכנסת.

ה ר ח ל ט

להעמיד בסדר-יומה של הועדה:

- א. סדר-היום של ישיבות מליאת הכנסת.
- ב. בעית זכות העדיפות של חברי הכנסת
בשיחות שלפוניות, לפי חוק חסינות
חברי הכנסת.

ב. הרב מקדמת כהרצתו של
מבקר המדינה

ה י ו ר ד. בר-רב-האי:

מודיע לחברי הועדה כי תקופת כהונתו
של מבקר המדינה מסתיימת ארבעה חדשים
לאחר כינוס/הכנסת. היות ונעדרת הכנסת היא הממליצה בפני נשיא המדינה
על מינויו של המבקר, מתבקשים חברי הועדה והסיעות השונות להכין
את הצעותיהם ושמות מועמדיהם, כדי שהשאלה תועמד לדיון בישיבת ועדת
הכנסת בעוד שבועיים.

ג. בחירת ועדת משנה לסדרי
הבית

ה ר ח ל ט

א. ועדה-משנה לסדרי-הבית תהיה
מורכבת מחמשה חברים.

ב. חברי הועדה הם:

- י. אורי
- ס. אונא
- י. בר-יהודה
- ח. לנדאו
- א. רימלט.

מודיע כי הוא יוחלף על-ידי חבר הכנסת
חנן רובין, מסיחזור ארצה.

י. בר-יהודה:

מודיע כי סיעת הציונים הכלליים תשלח
חבר אחר במקומו.

א. רימלט:

ד. בחירת ועדת משנה לעניני משכורת

הי"ר ד. בר-רב-האי:

מודיע שתפקידה של ועדה זו לטפל בכל הבעיות הכספיות שתתעוררנה בקשר למשכורת חברי הכנסת.

ה ד ח ל ט

א. ועדת המשנה לעניני משכורת תהיה מורכבת משלושה חברים.

ב. חברי הועדה הם:

- י. בר-יהודה
- ט. גרידי
- ז. שפר

ה. ועדת משנה לתקנון:

הי"ר ד. בר-רב-האי:

מודיע כי חברי ועדת הכנסת יקבלו העתק הצעת התקנון, שהוכנה על-ידי ועדת המשנה לתקנון של ועדת הכנסת בכנסת הראשונה. כן יקבלו חברי הועדה העתק כל ההחלטות התקנוניות שנתקבלו בוועדת הכנסת. לאחר זאת, תבחר ועדת המשנה.

ו. בחירת ועדת משנה לפניית הציבור:

ס. גורום:

מוסר כי ועדת המשנה לפנייות הציבור בכנסת הראשונה קבלה תלונות רבות והעבירה אותן למסדרים הסונים. היא הזמינה בכ מסדרים ובדרך כלל קבלה מהם תשובה בלתי-מספקת. על-כל-פנים, הועדה עתידה בקשר מתמיד עם הציבור, ובמקרים רבים הצליחה לסדר כמה וכמה ענינים.

ס. וילנר:

מציע לקבוע שאין זה מתפקידה של הנציאות לקבל משלחות הנאות לכנסת. רבים הם החוגים בקהל שיש להם תלונות, ולדעתו צריכה הועדה לפנייות הציבור לשמש כתובת למשלחות כאלו. לשם יעילות עבודת הועדה יש להגדיל, ולא לצמצם, את מספר חבריה; בדרך זו יוכלו גם כל חברי הכנסת, באמצעות נציגיהם בוועדה, לדעת על הנעשה בסטחים הסונים.

ח. לנדאו:

סבור כי באוירה של תלונות על הנעשה בסטחי החיים הציבוריים ועל היחסים הציבוריים, יש להקים דבא לקיום ועדה זו. אך כדי שיהיה לה ערך, יש לתת לה פרסומת דבה, שהציבור ידע על קיומה. זו סניית, על ועדה/לפרסם כדי פעם בפעם פרטים על הפעולות שעשתה - דבר שיגביר את האמון בה.

י. שפירא:

לדעתו תפקידי הכנסת הם שניים: חקיקה וביקורת על משרדי הממשלה. ואילו לסם ביקורת על עבודתם היום-יומית של הממשלה, קיימים כלים מיוחדים: קיים מוסד מבקר המדינה, קיימים בתי-משפט, וישנה אפשרות של הגשת שאילתות בכנסת.

מציע:

א. שהועדה תהיה ועדה ככל הועדות, מבלי שתנתן לה כל פרטומת. תפקידה יהיה לבדוק את כל המשרדות הנאות, מן הציבור, במידה שהן באות בכתב. אין ועדה זו צריכה לקבל מסלחות, כי למארגני המסלחות ישנה אפשרות לפנות, באמצעות נציגיהם בכנסת, בשאלתה או בשאלה לסדר-היום בפני הכנסת.

ב. במידה שתבאנה מסלחות - יש להשאיר

את העניין לנשיאות.

ז. שפר:

לדעתו אין לבטל ועדה זו, שהיתה קיימת גם בכנסת הראשונה. יש להעמיד את שאלת המסלחות לדיון נפרד, בלי כל קשר לוועדת המסנה לפניות הציבור.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

מוסר כי יו"ר הכנסת י. שפירנצק ביקש להעמיד בסדר-יומה של הועדה את ענין המסלחות ועל-כן רצוי לא לקטור את הדיון בשאלה זו בדיון ועדת המסנה.

י. בר-יהודה:

אינו מבין מה ההתקוממות הזאת נגד המסלחות. ישנן קונסטיטוציות (מבטיח להמציא לוועדה קונסטיטוציות מודפסות מסלוט ארצות) בהן מדובר על זכות של פטיציות לפרלמנט. אין איש יכול לאסור ארגון פטיציות.

אפנים, אין אפשרות למסיל על ועדה זו תפקידים מיוחדים, כי היא תכסל בהם; אין היא יכולה להתחייב לבצע דברים שאין באפשרותה לבצע, אין עליה לשטט מעין דוחף לעניינים שיש להם זמן רב מדי במשרדי הממשלה. יכול להמסר הטובא בפני הועדה, לעסור לחברי הכנסת מהסיעות הטובות, ללמוד את הבעיות.

כדי שחברי ועדת הכנסת יקבלו אינפורמציה על עבודת הועדה, עליה להמציא מדי שבוע, לכל חברי ועדת הכנסת, רשימה של הפניות שנתקבלו על-ידה. ופעם בחודש עליה לסטור בכתב, לכל חברי הכנסת, אינפורמציה על פעולותיה.

ח. רימלט:

לדעתו מעוביין כל שלטון למצוא צנורות להעברת דברים כאלה, המבטירים את האמון בעם. מציע לבחור ועדה בת 7 איש שתפקידה יהיה לקבל את כל התלונות שתבאנה מהציבור. יש לתת פרטומת לוועדה זו, כדי שהציבור הרחב, טועדה זו עומדת לרשותו, ידע על קיומה.

אשר לשאלת המסלחות - רצוי להפריד את

הדיון בין שתי השאלות האלו.

ט. נורוק:

מודה כי רוב הציבור לא ידע על קיומה של ועדה זו בכנסת הראשונה. נתקבלו תלונות רבות ומכתבים רבים. בזמנו הציע לפרטט את דבר קיום הועדה ברבים, אך יו"ר הכנסת התנגד לכך, מחשט שפא מרבו הפונים אליה. יש לזכור כי ברוב הפרלמנטים קיימות ועדות כאלו. מוכן לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה, שהועדה תמסור הודעה שבועית לחברי ועדת הכנסת, על הפניות שנתקבלו על-ידה.

ב. אזניה:
 לדעתו יש להבדיל בין סמכות הועדה ובין בעית המסלחות. ועדה זו צריכה לקבל פניות רק בכתב, אחרת תצטרך הועדה להתפזר לסוגגבון העוזר לביצוע, ומובנה **כס** אינו אורגן פרלמנטרי, אלא אורגן מסלחתי. טעם הועדה קטנה תוכל לעשות את אשר יכולים 120 חברי כנסת לעשות, ועל-כן רצוי שלא להוסיף על תפקידי הועדה. יש לזכור שאין לערבב את התחומים בין המוסד המבצע ובין מוסד הפרלמנטרי.

ד. מ-ר-ב-האי:
 אין לערבב את התחומים בין המוסד המבצע והמוסד המחוקק, ואין זה מתפקידו של המוסד המחוקק לקבל תלונות על המוסד המבצע - לשם כך קיימים כלים מיוחדים במדינה. לדעתו צריכה ועדה זו לטעס מוסד להדרכת הפרט, אך אין היא יכולה להורות לשר זה או אחר לתת רישיון לפיטו או לסרב לתתו.
צורה
 מציע להשאיר את הועדה, כפי שהיתה בכנסת הראשונה ולא לדון עתה במאלת המסלחות.

ע. איכילוב:
 אינו רואה את הצעתו של חבר הכנסת אזניה, ס-120 חברי הכנסת יטפלו בכל הבעיות, כהצעה טעמית, כי כל חברי הכנסת עסוקים ואין להם כל אפשרות להסבא בקשר מתמיד עם כל העם. תוסף בהצעה להקים ועדה זו.

ה. ברגר:
 לדעתו אין עוד ארץ בעולם, אלפי יחס האוכלוסייה, תרבינה כל כך התלונות. לכן, אינו רואה כל טעם בהרחבת הועדה, ומציע לקיים את הועדה כפי שהיתה בכנסת הראשונה, לפי הקקף הפעולה שהיה לה. לגבי פניות אחרות - ישנם צנורות אחרים לכך. כן לא ייתכן להפוך את הכנסת וועדותיה למהדורה שניה של משרד מבקר המדינה.

ו. גרדיני:
 מציע שהועדה לא תעסוק בתלונות בודדות. היא רק תקבל הצעות פגופים שלמים: הצעות חוקים - כי אין הציבור היחב יודע שהוא זכאי להציע חוקים - דכן תסמע הועדה תלונות, אך לא מבודדים, אלא מקבוצות מלוכדות

ז. אונג:
 לדעתו רצוי להפזיר את היותה של הועדה, כי כל האזינו על הזדקקת הועדה לכלי ביצוע ולסוגגבון ירדו מעל הפרק, ויש יונה ליתתם לא חכלול פניות הציבור לחברי הכנסת.

היו"ר ד. מ-ר-ב-האי:
 מציע לבחור ועדה ר חכין תכניו פעולה בשכיל עבודה ועדת ה"נה ל פיות הציבור.

ה ר ח ל ט

- (א) לבחור הועדה מטנה שמתפקידה יהיה לבדוק ולהכין תכנית פעולה ועבודה לועדת המטנה לפניות הציבור.
- (ב) הועדה תהיה מורכבת מחמטה חברים.
- (ג) חברי הועדה הם: ב. זניה, י. בריהודה, ט. בכה, ח. לנדאו, ס. צורוק.

ז. זכרי השפד לחבו בית-
הדין העליון מ. דונקלבלום ז"ל:

היו"ר ד. בר-רב-האג: ספטיק את הישיבה, מבקש לכבד את זכרו של שופט בית-הדין העליון מ. דונקלבלום (הועדה מכבדת בקימה את זכרו) ואומר את הדברים הבאים:

אני מרשה לעצמי לומר כמה מלים. ועדת הכנסת אחרמית להרכב בית-הדין העליון; היא הקליצה על הרכב זה.

השופט דונקלבלום ז"ל היה אחד מזקני עורכי-הדין, מראשוני עורכי-הדין היהודיים בתקופת המנדט. תמיד הצטיין במסירותו ונאמנותו למקצוע. היה אחד מראשי ציבור עורכי-הדין בארץ במשך עשרות בשנים; יושב ראש ההסתדרות הערצית בארץ בתקופות הקשות ביותר. הוא נכנס להרכב הראשון של בית-הדין העליון, ואשה לו חלק לא קטן ביצוב דמותו של מוסר עליון זה של מדינת ישראל.

הנני מתקשה כרבע לומר יותר, אך ללא כל ספק שזו היא אחת האבודות הקשות, שנפלו בחלקה של מדינה צעירה זו, ובמיוחד של מערכת המשפטים שלה. יהי זכרו ברוך.

ח. האבעה בענין זכותו של סגן-שר להיות חבר או יושב-ראש ועדה

היו"ר ד. בר-רב-האג: - מזכיר לחברי הועדה שעל הועדה להצביע בשאלה זו.

ב. אזניה: מציע: סגן-שר אינו יכול להיות יושב-ראש ועדה, אך יכול להיות חבר בה.

ח. לבדאון: מציע: סגן-שר אינו יכול להיות גם חבר בוועדה.

ש. לורנץ: חבר מציע: סגן-שר יכול להיות/בוועדה אשר אינה קשורה במסדרו.

ה ד ח ל ט

(א) לדחות את הצעת ס. לורנץ

(ב) סגן-שר אינו יכול להיות יושב-ראש ועדה. אין הגבלה ביחס לחברותו בוועדה.

י. בר-יהודה: מבקש לדחות הסתייגות לפליאה. לדעתו אין שר יכול להיות חבר בוועדה.

י. שפירא: לדעתו אין כאן כל מקום להסתייגות, משום שלא עמדה לדיון שאלת חברותו של שר בוועדה.

י. בר-יהודה:

מודיע שבאם לא תמצא דרך אחרת, יהיה נאלץ להביא את הדבר בתור הצעת חוק לכנסת. לא רצוי לעורר שאלה זו בשעת סנוי סגני-טרים, כי אז קטור הדבר בטם מסוים, וצריך להיות ברור שאין הדבר הזה מכוון נגד אדם מסוים, אלא זהו עקרון טיט לטמור עליו.

יו"ר הכנסת י. שפרינצק:

מציע לא להביא את החלטת ועדת הכנסת לסליאת הכנסת. לדעתו רצוי להכניס את הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה להקזון.

ט. בבה:

לדעתו אין זה ענין פורמלי, אלא יזיז קונסטוטציוני, כי אין טר או סגן-טר יכול להיות חבר בוועדה, וברור שבשעה שבמימים החלטת ועדה לסליאת הכנסת רשאי כל חבר להסתייג ממנה.

ח. לנדאו:

לדעתו רצוי לשלב את הדיון בהחלטת ועדת הכנסת בדיון על הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה, במקום לעורר את השאלה מחדש בהזדמנות אחרת. יוסב-ראס הכנסת צודק מבחינה פורמלית, שאפשר להכליל את השאלה בתקנון, אך אין זו שאלת תקנון גרידה ויש לטמור על התחומים שבין הרשות המבצעת והרשות המחוקקת, כי סגן-טר הנו בא-כח הרשות המבצעת.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

לדעתו זו היא שאלה קונסטוטציונית פנימית של הכנסת. בכתב מציע: להודיע/על החלטת ועדת הכנסת לכל יו"ר הוועדות, וכשהוועדה תרון בסעיף זה בתקנון, אפשר יהיה להרחיב את הדיון עליו.

ט. קבלת משלחות על-ידי הכנסת.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

מוסר, כי אתמול הוחלט לקבל את המשלחת על-פי דעת רוב חברי הנשיאות, כדי למנוע אינצידנטים נוספים. על כוא משלחת זו נודע ליו"ר הכנסת ממברק שקבל, חתום על ידי ועדי-פועלים. ועדי-פועלים אלה הנם גופים מוכרים בסבילנות העבודה, אגודות מקצועיות ובסביל לשכות עבודה; אך בסביל הכנסת הם גופים זרים - היא אינה יודעת מי הם.

לדעתו אין יוסב-ראס הכנסת צריך ויכול לקבל משלחות כאלו, כי אין הוא יכול לומר להם דבר. ישנן משלחות שיכולות להתקבל על ידי ועדות המטפלות בענין מסוים, שבקשר אליו באה המשלחת; אך בדרך כלל אין הכנסת צריכה לסמס כתובת למשלחות.

יש לזכור, כי כנסת זו אגודה זה עתה

מתוך העם, וחבריה הם כולם נציגי העם, אשר יודעים על הנעשה בארץ. לו הייתה כנסת זו יושבת כבר עשר שנים ומרוחקת מן העם אשר בחר בה, אפשר היה להבין שהמשלחות הסונות באות על מנת לספר לה ולהתלונן בפניה על הנעשה. אך לא כן הוא המצב, ונציגי העם היושבים בכנסת נבחרו על רקע המצב הקיים כיום והם יודעים על הנעשה.

אין יוסב ראס הכנסת, שתפקידו הוא מכובר כלפי פנים וכלפי חוץ, יכול לקבל משלחות, כי אין הוא יכול להתחייב בפניהן לכל דבר שהוא. מבקש את הועדה לדון בשאלה זו.

י. טדר-היום של ישיבות
מליאת הכנסת:

היו"ר ד. בר-רב-האי:
מוסר ליושב ראש הכנסת כי חברי הוועדה
מבקשים לדעת מראש מה יהיה סדר-היום
במליאת הכנסת, כדי שיוכלו להתכונן לדיונים בנושאים הסובבים.

י. ספרינצק - יו"ר הכנסת: מצדיק בקשה זו.

ה ר ח ל ט

א. ישיבת הוועדה תתקיים ביום ג' הבא בטעה
.8.30

ב. כסעף ראשון בישיבה זו יעמוד לדיון
ענין המסלחות.

הישיבה נועלה בטעה 11.00.